

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Anett Strelnikov

NUTIVAHENDITE KASUTAMINE 4-7 AASTASTE LASTE SEAS LAPSEVANEMATE
HINNANGUTE PÕHJAL NING NENDE SUHTUMINE JA REEGLID NUTIVAHENDITE
KASUTAMISES ÜHE VALLA LASTEAEDADE NÄITEL

bakalaureusetöö

Juhendaja: Piret Luik

Läbiv pealkiri: Nutivahendite kasutamine 4-7 aastaste laste seas

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Piret Luik (PhD)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Airi Niilo

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Teoreetiline ülevaade.....	4
1.1 Põhimõisted	4
1.2 Varasemad uurimused nutivahendite kasutamise kohta koolieelses eas	5
1.3 Varasemad uurimused lapsevanemate suhtumise kohta nutivahenditesse	7
1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	9
2. Uurimus nutivahendite kasutamise kohta 4-7 aastaste laste seas lapsevanemate hinnangute põhjal ning nende suhtumine ja reeglid nutivahendite kasutamisest ühe valla lasteaedade näitel	10
2.1 Metoodika	10
2.2 Valim.....	10
2.3 Instrument	11
2.4 Protseduur	12
3. Tulemused	12
4. Arutelu	17
4.1 Uurimuse piirangud	19
4.2 Uurimuse rakendatavus	19
Kokkuvõte	19
Summary	21
Tänu sõnad	22
Autorsuse kinnitus.....	22
Kasutatud kirjandus	23
Lisad	
Lisa 1. Ankeet lapsevanematele	
Lisa 2. Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks	

Sissejuhatus

Tänapäeval on läänemaailmas nutivahendite kasutamine muutumas üha harjumuspärasemaks tegevuseks nii täiskasvanud kui ka nooremate inimeste jaoks. Koolieelses eas lapsed on hakanud kasutama erinevaid tehnoloogilisi vahendeid (Ofcom, 2013; Rideout, 2011). Lastele meeldib kasutada internetti – seal nad saavad vaadata videoid, mängida mängu, otsida informatsiooni ja suhtleda teiste lastega.

On leitud, et mida vanem on laps, seda rohkem ta nutivahendeid koos internetiga kasutab (Holloway, Green, & Livingstone, 2013; Ofcom, 2013). Antud töös on laste all mõeldud lapsi vanuses 0-7. 2-7.aastased on mõjutatud neid ümbritsevast keskkonnast. Läänemaailma praegune õppimiskultuur on jõudnud nii kaugele, et lapsed alustavad enne nutivahendi kasutamist ja alles siis õpivad, kuidas toimetada paberi ja pliiatsiga (Kukulka-Hulme, 2013).

Lapsed on noores eas tugevasti seotud enda vanematega, seega nutivahendid satuvad laste kätte vanemate endi käest (Chiong & Shuler, 2010). Rootsis ja paljudes teistes Euroopa riikides on leitud, et lapsevanemad vanuses 25-45, kes ise aktiivselt interneti kasutavad, lubavad enda lapsi rohkem virtuaalmaailma. Sellises vanuses lapsevanemad on ise pidevalt uuenevast tehnoloogiast mõjutatud (Holloway et al., 2013), kuid samas vanemad ei õpeta lastele kuidas nutivahendit õigesti kasutada, nad õpivad seda ise tegema (Plowman, McPake, & Stephen, 2008).

Euroopas ja Ameerika Ühendriikides puutuvad lapsed igapäevaselt nutivahendiga kokku alates 2. eluaastast (Boddum, 2013; Cohen, 2012; Holloway et al., 2013). Singapuris läbi viidud uuringust selgus, lapsed vanuses 2-7 eluaastat kasutavad nutivahendeid igapäevaselt, seejuures 7-aastased vähemalt tund aega päevas (Chan, Coh, Ebbeck & Yim, 2015.) Ameerika Ühendriikide lastel vanuses 0-7 on ligipääs nutitelefonidele 41% ja tahvelarvutitele 8%, neist igapäevaselt kasutab nutivahendit 11% uuritavatest lastest (Rideout, 2011).

Chiongi ja Shuleri (2010) uuringust selgus, et kolm neljandikku Ameerika lapsevanematest ei poolda, et alla 7-aastane laps regulaarselt nutitelefoniga mängib. Ilmnes, et 14% vanematest lubab lapsel kasutada internetiga ühendatud nutivahendit. Kervini ja Vereninika (2011) intervjuudest vanematega selgus, et lapsevanemad peavad oluliseks lastele ajalise piirangu seadmist.

Kui paljude välisriikide kohta on andmed olemas, siis milline on koolieelses eas olevate laste nutivahendite kasutamine Eestis? Kuna autor ei ole Eesti kohta vastavaid andmeid leidnud, siis tõstatub uurimisprobleem, kui palju Eesti koolieelses eas olevad lapsed

kasutavad nutivahendeid? Kuna laste nutivahendite kasutamine on seotud lapsevanematega, siis antud teadmine annab meile ülevaate sellest, kas lapsevanemad pööravad teadlikult tähelepanu lapse nutivahendi kasutamisele.

Bakalaureusetöö eesmärk on selgitada lapsevanemate hinnangute põhjal, kui palju ja milleks kasutavad 4-7.aastased lapsed nutivahendeid, millised on neile kehtestatud reeglid ning millised on nende laste vanemate suhtumine seoses lapse nutivahendi kasutamisega. Uurimuses osalesid ühe valla lapsevanemad, kellel on laps/ed vanuses 4-7. Uurimus viidi läbi kasutades paber kandjal ankeete.

Bakalaureusetöö koosneb kahest osast. Esimeses teoreetilises osas annab töö autor ülevaate nutivahendite kasutamise ajaloost ja põhimõistetest, selle levikust laste seas ning lastevanemate suhtumisest ja reeglitest. Teises empiirilises osas kirjeldab töö autor valimit, mõõtevahendit ja protseduuri. Toob välja tulemused, mis ankeetide põhjal selgusid ning analüüsib neid.

1. Teoreetiline ülevaade

Teoreetilises ülevaates selgitatakse lahti põhimõisted nutivahendite kohta. Antakse ülevaade varasematest uurimustest laste nutivahendite kasutamise kohta ning kirjutatakse lapsevanemate suhtumisest nutivahenditesse. Samuti tuuakse välja uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.

1.1 Põhimõisted

Antud alapeatükis selgitatakse, millised seadmed on nutivahendid. Antakse ülevaade nutitelefonide ja tahvelarvutite ajaloost, populaarsuse kasvust ja kasutamisevõimalustest.

Nutivahendid on juhtmeta käepärased ja kaasaskantavad seadmed, nad on personaalsed ja sisaldavad endas mitmeid funktsioone, ühtlasi kasutatakse neid kommunikatsioonivahenditeks (Andújar, Anguera, Bujalance, & Picher, 2016). Kuna tahvelarvutid ja nutitelefonid on kaks laste poolt enim kasutatud nutivahendite liiki (Ofcom, 2014), siis töös on nad ühiselt nimetatud nutivahenditeks.

Ajast, mil Apple 2010.aastal esimese iPad'i välja lasi, on tahvelarvutite müük ülemaailmselt kasvanud (Merchant, 2015; Neumann & Neumann, 2013). Tahvelarvutid on puuetundliku ekraaniga nutivahendid, millel puudub klaviatuur ja hiir. Tahvelarvutit saab kasutada sõrmitseades, ent on ka võimalus tahvelarvutile pliiats juurde lisada (Twining et al., 2005).

Tahvelarvutid, nagu Apple iPad'id ja Samsung Galaxy Tab'id, on tehnoloogial põhinevas ühiskonnas muutunud üha populaarsemaks. Kui 2010. aasta aprillis Apple'i iPad'id

esmakordselt maailmaturule tulid, müüdi neid paari nädalaga üle 3 miljoni eksemplari (Merchant, 2015; Neumann & Neumann, 2013). Tahvelarvutites on ühendatud nutitelefonidele ja sülearvutitele omased tunnused: neil on puutetundlikud ekraanid, nad on mugavad, kerged ja käepärased, mistõttu on koolieelses eas lastel neid hea kasutada. Tahvelarvutites on arusaadav sisu, kerge on pilte teha ning jagada videoid (Johnson, Adams, & Cummins, 2012; Merchant, 2015).

Nutitelefoniid on populaarsed (2011. aastal müüdi ülemaailmselt 107 miljonit nutitelefoni) kasutajasõbralikud mobiilsed vahendid, sest need on väikesed ja seetõttu käepärased vahendid, mille puutetundlikku ekraani on lõimitud klaviatuur ja numbriklihid. Nutitelefoniide abil saab lihtsalt ja kiirelt teiste inimestega suhelda kasutades näiteks sotsiaalmeediat. Samuti saab teha pilte ja videoid ning neid teistega jagada. Osades nutitelefoniides saab kasutada GPSi, kaamerat ja akselomeetrit ehk aktiivsuse mõõtjat, tänu millele saab nutiseadme kasutaja läbi Interneti oma igapäevaste tegevuste kohta informatsiooni jagada (Aviv, Blaze, Gibson, Mossop, & Smith, 2010; Enck, 2011; Oulasvirta, Rattenbury, Ma, & Raita, 2011).

Nutitelefoniides on olemas kõik vajalikud tehnoloogilised elemendid ühes käepärases vahendis. Mobiilsed vahendid on ühed populaarseimad digitaalse meedia vahendid (Boddum, 2013; Enck, 2011). Kuna paljud täiskasvanud kasutavad nutitelefone igapäevaselt, siis on see eeskujuks nende kasvavatele lastele. Selle tõttu puutuvad lapsed nutivahenditega kokku aina nooremas eas (Boddum, 2013).

1.2 Varasemad uurimused nutivahendite kasutamise kohta koolieelses eas

Alapeatükis tuuakse välja andmed varasematest uuringutest, kui palju eelkooliealised lapsed omavad nutivahendeid ning mida nad neis teevad. Selgitatakse välja põhjused, miks ja kuidas lapsed nutivahendeid kasutavad.

Nutivahendite kasutamine koolieelses eas on läänemaailmas kasvamas, sest ligipääs neisse on kergem ning nad on odavamad kui lauaarvutid, seetõttu ostetakse neid majapidamistesse rohkem (Leoni, 2010; Zaranis, Kalogiannakis, & Papadakis, 2013). Nutivahendite käepärane disain ja kättesaadavus võimaldavad koolieelses eas lastel neid kasutada aina nooremana, samuti on neil seadmete vastu suur huvi (Cohen, 2012).

Tahvelarvutites mängimine on laste seas kasvanud, sealjuures mängimine teistes tehnoloogivahendites, nagu näiteks laua- või sülearvutites, on märgatavalt langenud (Ofcom, 2014; Orlando, 2011; Zaranis et al., 2013). 3-4 aastastest Inglismaa lastest omab isiklikku tahvelarvutit 11%, 5-7 aastastest lastest 23%, sealjuures omavad isiklikku tahvelarvutit

rohkem tüdrukud kui poisid, vastavalt 29% ja 17%. Raportist selgub, et ligipäas tahvelarvutitele lapse kodus on 3-4 aastaste ja 5-7 aastaste laste seas 65%, võrreldes 2013. aastaga on laste juurdepäas tahvelarvutitele kasvanud 20% (Ofcom, 2013, 2014).

Ameerika Ühendriikide koolieelses eas olevatest lastest kasutab 11% nutitelefoni ligikaudu 43 minutit päevas (Rideout, 2011). 7% 2-5 aastastest Ameerika Ühendriikide lastest omavad isiklikku nutitelefoni ning see protsent on iga aastaga kasvamas (Boddum, 2013). 88% Ameerika Ühendriikides olevatest perekondadest on peres kaks või enam nutitelefoni. Uuringust selgus, et tihti annavad vanemad oma vana nutitelefoni (nt iPhone'i) lapsele, mistõttu laps saabki endale isikliku nutitelefoni. 23% 2-5.aastastest lastest kasutab nutitelefoni päevas tund või enam (Boddum, 2013).

Singapuris läbi viidud uuringust selgus, et alla 7-aastased lapsed kasutavad kõige rohkem nutitelefone ja tahvelarvuteid, seejärel alles sülearvuteid. Uuringust selgus, et enamjaolt kasutasid nutitelefone ja tahvelarvuteid 5-aastased lapsed, vastavalt 27% ja 26% (Chan et al., 2015). Lapsed kasutavad nutitelefone mängimiseks ja õppimiseks, enamasti kasutavad lapsed mängimiseks rakendust Angry Birds ning õppimiseks rakendust Monkey Preschool (Boddum, 2013).

Tahvelarvutitele saavad ligi juba kaheaastased lapsed ning õpivad, kuidas nende abil mängida või õppida. Laste jaoks on välja töötatud kolme erinevat tüüpi rakendusi: mängud, rakendused loovuse arendamiseks ja e-raamatud (Cohen, 2012; Neumann & Neumann, 2013). Lapsed eelistavad mängu, millele on kerge ligipäas ja mida on lihtne mängida. Loovuse arendamise rakendustest meeldivad lastele rakendused, kus saab joonistada ja ehitada (Cohen, 2012). Lapsed saavad kiirelt pädevateks nutivahendite kasutajateks, sest nad suudavad orienteeruda puudutades ekraani ja tõlgendades sõnu, tähti, ikoone ja sümboleid. Seega kasutades nutivahendeid, on lastel potentsiaali oma keelelisi teadmisi arendada (Neumann & Neumann, 2013).

Ameerika Ühendriikide lasteaias viidi läbi katse, kus rühmadele anti kasutamiseks kuus tahvelarvutit seitsmeks nädalaks. Tahvelarvutit kasutati rühmas õppevahendina. Rakendused olid välja valitud uurijate poolt, ent õpetajad said otsustada, milliseid rakendusi nad kasutada soovivad (Beschoner & Hutchison, 2013). Uuringust selgus, et eelkooliealised lapsed suudavad tahvelarvutites olevate rakenduste vahel iseseisvalt orienteeruda. Lapsed arendasid tahvelarvutites koostööd tehes sotsiaalseid oskusi. Lapsed oskasid tahvelarvuteid kasutada lugemisoskuse, kirjutamisoskuse ja rääkimisoskuse arendamiseks (Beschoner & Hutchison, 2013; Neumann & Neumann, 2013).

Läbi nutivahendite on kerge suhelda kaugel elavate sugulastega, näiteks vanavanematega. Lapsevanemad annavad nutitelefone väikelastele mängimiseks arsti ootejärjekorras või restoranides, et lapsel tegevust oleks ja ta ootamisest nii kiiresti ei tüdineks (Boddum, 2013; Edwards, 2013). Kõige rohkem kasutavad lapsed nutitelefoni autos olles (65%), seejärel 40% kodus ja 30% oodates, näiteks järjekorras (Chiong & Shuler, 2010). Lapsevanemad kasutavad oma igapäevases elus tihti anna-tagasi efekti (*pass-back-effect*) (Chiong & Shuler, 2010). Anna-tagasi efekt on nende autorite sõnul see, kui lapsevanem annab oma lapsele mitu korda päeva jooksul lühikeseks ajaks kasutada nutitelefoni (5-20 minutit korraga), lapsed teevad selle aja jooksul pilte, mängivad ja kuulavad muusikat (Chiong & Shuler, 2010).

Lapsevanematelt on uuritud, mida nende arvates koolieelses eas olev laps nutivahendis kõige rohkem teeb. Lapsevanemad tõid välja, et nende lapsed helistavad (85%), teevad pilte (80%) ja kasutavad rakendusi (75%). Kui lastelt sama küsimust küsiti, siis lapsed vastasid, et nad kasutavad rakendusi (70%), teevad pilte (20%) ja helistavad (10%) (Chiong & Shuler, 2010). Eelkoolialised lapsed oskavad kasutada nutitelefones “rakenduste poodi” (app market), sealt nad saavad erinevaid meelepäraseid rakendusi (näiteks mängu) iseseisvalt alla laadida (Boddum, 2013).

Varasematest uurimustest selgus, et lapsed vanuses 0-7 puutuvad nutivahenditega kokku ja nad õpivad ise, kuidas nutitelefoni või tahvelarvutit kasutada. Lapsed oskavad valida enda jaoks põnevaid ja meelepäraseid rakendusi ning neid alla laadida. Lapsed kasutavad nutivahendeid nii kodus kui ka väljaspool kodu (näiteks autos, restoranides, arsti juures).

1.3 Varasemad uurimused lapsevanemate suhtumise kohta nutivahenditesse

Kuna enamasti koolieelses eas olevad lapsed saavad nutivahendi kasutamiseks vanematelt, siis lapsevanema suhtumine määrab ka, kui palju lapsevanem annab lapsele nutivahendit kasutada ja milleks ta seda annab. Siis järgnevas alapeatükis antaksegi ülevaade lapsevanemate suhtumise kohta nutivahenditesse.

Lapsed märkavad, kuidas nende vanemad igapäevaselt nutivahenditega seotud on. Lapsed tahavad teada ja ise kogeda, mida nutivahendites teha saab (Plowman & McPake, 2012). On leitud seos selle vahel, et mida rohkem lapsevanem nutivahendit kasutab, seda rohkem lubab ta seda oma lapsel teha (Holloway et al., 2013; Lauricella, Rideout, & Wartella, 2015).

Rootsis ja paljudes teistes Euroopa riikides on leitud, et lapsevanemad vanuses 25-45, kes ise aktiivselt interneti kasutavad, lubavad enda lapsi rohkem virtuaalmaailma. Sellises

vanuses lapsevanemad on ise pidevalt uuenevast tehnoloogiast mõjutatud. Lapsevanemad ostavad tihti uusi nutivahendeid, andes oma vanad, ent töökorras nutitelefonid või tahvelarvutid oma lastele (Holloway et al., 2013; Lauricella et al., 2015).

On leitud, et lapsevanemad ei pea oluliseks lastele õpetada, kuidas tehnoloogilisi vahendeid õigesti kasutada. Lapsevanemad arvavad, et lapsed suudavad nutivahendis iseseisvalt orienteeruda ega vaja abi, seega kasutavad lapsed iseseisvaid meetodeid nutivahendite kasutama õppimiseks, näiteks katsetamist ja eksimist, vaatlust ja kopeerimist (Plowman et al., 2008). Lapsed õpivad vanematelt, et nutivahendit kasutades saab asju kavandada, kaupa tellida, otsida kohti, kuhu reisida ja tekstisõnumeid saata, isegi kui laps ise neid tegevusi veel teha ei oska (Plowman & McPake, 2012).

Lapsevanemad tunnevad vähem muret oma nooremate laste (vanuses 0-7) tegevuse vastu nutivahendeid kasutades, rohkem tuntakse huvi vanemate, koolieas olevate laste tegevuse vastu. Arvatakse, et eelkooliealine laps ei oska nutivahendit veel nii palju kasutada kui koolilaps ning seetõttu ei ole tal nutimaailmas ohte (Plowman, McPake, & Stephen, 2010). 83% lapsevanematest on seadnud reeglid ja pidanud lastega vestlust nutivahendite ohutusest, samas kaks kolmandikku vanematest ütles, et nad ei tee seda enne kui laps on saanud 10-aastaseks, sest nad ei näe selleks vajadust (Microsoft, 2013).

Chiongi ja Shuleri (2010) uuringust selgus, et kolm neljandikku lapsevanematest ei poolda, et alla 7-aastane laps regulaarselt nutivahendiga mängib. Ilmnes, et 14% vanematest lubab lapsel kasutada internetiga ühendatud nutivahendit. Kervini ja Verenika (2011) intervjuudest vanematega selgus, et lapsevanemad peavad oluliseks lastele ajalise piirangu seadmist, näiteks lastel vanuses 3-4 aastat lubati nutivahendis olla päevas maksimaalselt 20-30 minutit.

Singapuris läbi viidud uuringust ilmnes, et lapsevanemad kardavad, et lapsel tekib nutivahendist sõltuvus. Leiti ka, et vanemad muretsevad lapse individuaalse arengu pärast, sest nutivahendis olles ei veeda laps enam aega mängukaaslastega ning tema sotsiaalne areng võib seetõttu pärsitud olla (Chan et al., 2015).

Varasematest uurimustest tuli välja, et lapsevanemate suhtumine ja laste nutivahendi kasutamine on omavahel seotud. Mida rohkem kasutab nutivahendit lapsevanem, seda enam ta lubab sama teha oma lapsel. Lapsevanemad ei pea oluliseks lastele õpetada, kuidas nutivahendit kasutada. Ilmnes, et lapsevanemad õpetavad pigem enda vanemaid lapsi (kooliealised), sest nende arvates väike laps ei oska nutivahendit veel nii palju kasutada, et ta puutuks ohtudega kokku.

1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Nutivahendite kasutamine koolieelses eas olevate laste seas on muutumas tavaliseks nähtuseks, lapsed oskavad ja tahavad nutivahendeid kasutada. Varasematest uuringutest selgus, et lapsed on mõjutatud oma vanemate käitumisest ja suhtumisest nutivahenditesse. Milline on olukord Eesti lapsevanemate hulgas? Selleks, et teada saada, kui palju meie lapsevanemad pööravad tähelepanu lapse nutivahendi kasutamisele, viib töö autor läbi uuringu. Bakalaureusetöö eesmärk on selgitada lastevanemate hinnangute põhjal, kui palju ja milleks kasutavad 4-7.aastased lapsed nutivahendeid, millised on neile kehtestatud reeglid ning milline on nende laste vanemate suhtumine nutivahendite kasutamisse.

Varasematest uuringutest on selgunud, et lapsevanemad annavad lastele nutivahendit kasutada siis, kui on vaja lapsele tegevust, näiteks autoga sõites, arsti järjekorras oodates, restoranis (Boddum, 2013; Chiong & Shuler, 2010; Edwards, 2013). Nendest uurimustest püstitatakse esimene uurimusküsimus:

- 1) Millistes olukordades lapsevanemad endi hinnangul lastele nutivahendit kasutada annavad?

Kui välismaistest uuringutest on välja tulnud, et 83% lapsevanematest on kehtestanud reegleid koolieelses eas olevatele lastele ning ülejäänud ei pea seda tähtsaks (Microsoft, 2013), siis kuidas on olukord Eesti lapsevanemate seas? Samuti on leitud, et paljud vanemad ei tea ega jälgi, mida täpselt laps nutivahendis teeb (Chiong & Shuler, 2010). Sellest tulenevalt püstitatakse teine uurimusküsimus:

- 2) Mida lapsed nutivahendites teevad lapsevanemate hinnangul ja millised on lastele kehtestatud reeglid lapsevanemate hinnangul?

Varasematest uuringutest on selgunud, et osade lapsevanemate arvates nutivahendi kasutamine võib lastel tekitada sõltuvust ja tänu sellele kannatab laste sotsiaalne areng, sest nutivahendit eelistatakse sõpradega mängimisele (Chan et al., 2015). Samuti on leitud, et vanemate arvates ei ole vaja lastele õpetada, kuidas nutivahendeid õigesti kasutada, sest koolieelses eas olevad lapsed oskavad ise õppida (Plowman et al., 2008) ja nende arvates lapsed virtuaalmaailma ohtudega kokku ei puutu (Plowman et al., 2010). Kuna lapsevanematel on erinevad suhtumised nutivahendite kohta, siis sellest tulenevalt püstitatakse kolmas uurimusküsimus:

- 3) Milline on lapsevanemate suhtumine laste nutivahendi kasutamise osas?

2. Uurimus nutivahendite kasutamise kohta 4-7 aastaste laste seas lapsevanemate hinnangute põhjal ning nende suhtumine ja reeglid nutivahendite kasutamisest ühe valla lasteaegade näitel

2.1. Metoodika

Antud uurimistöös on kasutatud kvantitatiivset uurimismeetodit. Eesmärgiks oli kaardistada olukord ja selleks soovivad uurijad (Cohen, Manion, Morrison, 2007) kasutada kaardistavat uurimismeetodit (*survey*). Kaardistava uurimismeetodi puhul soovivad uurijad kasutada ankeeti (Cohen et al., 2007). Töö autor kogus lapsevanematelt hinnanguid ja arvamusi ankeetide abil.

2.2 Valim

Valimisse valiti ühe Järvamaa valla lapsevanemad, kelle lapsed käisid selle valla lasteaedades. Kasutati mugavusvalimit. Lapsevanematega võeti ühendust lasteaia kaudu, kuhu töö autor viis paber kandjal ankeedid, mida rühmaõpetajad lapsevanematele jagasid. Kui lapsevanemal käis ühes lasteaias mitu erinevas vanuses last (näiteks 4 ja 6-aastane), siis lapsevanem täitis valikuliselt ankeedi ühe lapse kohta. Uuringus osalesid Järvamaa valla 4 lasteaeda, kus kokku käib üle 300 lapse. Lasteaeda viidi 150 ankeeti, millest tagastati 88 ankeeti. Tautandmetest saadi teada, et ankeedile vastas 74 ema (84%) ja 14 isa (16%). Uuringus osalevate laste vanusegrupid on toodud Tabelis 1. Vastanute pereliikmete arv oli keskmiselt 4. Uuringus osalevate laste vanused on toodud Tabelis 2.

Tabel 1. Uuringus osalevate lapsevanemate vanuseline jaotus

Vanuseline jaotus	N	%
20-25	4	5
26-30	13	15
31-35	30	34
36-40	22	26
41-45	12	14
46-50	4	5
51-55	2	2

N = vastajate arv

% = protsendiline jaotus

Tabel 2. *Uuringus osalevate laste vanuseline jaotus*

Vanuseline jaotus	N	%
4-aastased	13	15
5-aastased	30	34
6-aastased	33	38
7-aastased	12	14

N = laste arv
% = protsendiline jaotus

2.3 Instrument

Uurimuse läbiviimiseks koostas töö autor ankeedi (Lisa 1). Ankeet koosnes 20st küsimusest ja neljast plokist. Esimeses plokis oli 10 küsimust ning selles uuriti, mida laps nutivahendis lapsevanema hinnangul teeb, kui palju seal aega veedab. Küsimustele sai lapsevanem vastata arvuliselt (mitu nutitelefoni/tahvelarvutit majapidamises on). Samuti vastati küsimustele valides enda jaoks sobiv valikvastus. Plokis oli tabel, kus oli küsitud, milleks laps nutivahendit kasutab. Lapsevanemale anti võimalus ise kirjutada, milliseid rakendusi tema laps kasutab ja kas on mõni rakendus, mida ei lubata lapsel kasutada.

Teine plokk koosnes viiest küsimusest. Antud plokis uuriti lapsevanema käitumist – millistes olukordades annab lapsele nutivahendit kasutada, milliseid reegleid on kehtestanud. Kasutatud oli kinniseid ja poolkinniseid küsimusi. Oli kaks tabelit, mis uurivad, kus laps nutivahendit kasutab ja mis põhjusel ta seda teeb. Lisaks oli lapsevanemal on võimalus kirjutada „muu vastus“ ning kui lapsevanem oli vastanud, et ta on kehtestanud lapsele reeglid, siis kirjutati lisaks, milliseid reegleid kasutatakse.

Kolmas plokk uuris lapsevanema suhtumist nutivahendi kasutamisse. Plokk koosnes ühest küsimusest ja see koostati toetudes varasematele uuringutele ja kirjandusele (Beschoner & Hutchison, 2013; Chiong & Shuler, 2010; Chan et al., 2015; Kervin & Vereninika, 2011; Lauricella et al., 2015; Neumann & Neumann, 2013; Plowman et al., 2008; Plowman et al., 2010). Ploki realiihsus $\alpha = 0,62$ (Cronbach'i Alpha). Kasutatud oli tabelit, kus lapsevanem sai vastata nõustumise skaalal (5- nõustun täiesti, 4- nõustun, 3- mõneti nõustun, mõneti mitte, 2- pigem ei nõustu, 1- ei nõustu üldse).

Taustaandmetes oli küsimusi 4. Valiidsuse saavutamiseks puhul kasutati juhendaja abi, kes ankeedi üle vaatas. Pilootuuriting viidi läbi koostöös nelja lapsevanemaga – 1 isaga ja 3 emaga, kelle lapsed antud valla lasteaedades käivad. Ankeedides muudatusi ei tehtud. Antud lapsevanemate ankeedid võeti samuti põhiuuringsusse.

2.4 Protseduur

Uurimus viidi läbi veebruar-märts 2016. Ankeetide jagamiseks oli olemas valla lasteaedade juhtkonnalt nõusolek. Töö autor printis koostatud ankeedid välja, viis need lasteaedadesse. Rühmaõpetajad jagasid ankeedid lapsevanematele. Ankeedi kasutamisel täideti neli informeeritud nõusoleku kriteeriumit: vastajate sobivus, informeeritus, vabatahtlikkus ja arusaamine uurimuse olemusest (Cohen et al., 2007). Ankeedile vastamine oli vabatahtlik.

Lapsevanema jaoks oli ankeedil informatsioon selle kohta, et mis on antud uurimuse eesmärk, selgitati, et ankeedile vastamine on vabatahtlik, tagatud on anonüümsus ning saadud andmeid kasutatakse üldistatud kujul. Ankeedis ei olnud küsitud vastaja ega tema lapse nime, samuti lasteaeda, kus laps käib. Ankeedi täitmiseks ja tagastamiseks oli lapsevanemal aega 4 nädalat. Täidetud ankeedid tagastati rühmaõpetajale ning töö autor läks neile lasteaedadesse järgi. Ankeedi vastused sisestati programmi MS Excel 2010 ja need töödeldi andmetöötlusprogrammi SPSS Statistics 24 abil. Tulemusi esitati läbi protsentjaotuse ning tehti kvantitatiivne sisuanalüüs avatud küsimustele. Lapsevanemate hinnangute võrdlemiseks kasutati Wilcoxon'i testi.

3. Tulemused

Ankeedile vastanud lapsevanemate peredes oli keskmiselt 2 nutitelefoni ja 1 tahvelarvuti. Ankeetidele vastanud lapsevanemad märkisid, et 4-7 aastastest lastest omas isiklikku nutitelefoni 16 (18%) last ja isiklikku tahvelarvutit 27 (30%) last. Seega uuringus osalevatest lastest 43 omas isiklikku nutivahendit ja 45 last ei omanud. Lapsevanemad märkisid, et 12 (14%) last ei kasutanud üldse nutivahendit.

35% lastest kasutas nutivahendit seitsmel päeval nädalas. Tööpäevadel (esmaspäev-reede) kasutasid lapsevanemate hinnangutel lapsed keskmiselt nutivahendit 0,5-1 tund päevas, samuti nädalavahetustel (laupäev-pühapäev) kasutasid lapsed nutivahendit keskmiselt 0,5-1 tund päevas. Kui sageli ja milleks lapsed nutivahendeid lapsevanemate hinnangutel kasutasid on väljatoodud alljärgnevas Tabelis 3.

Tabel 3. *Kui sageli ja milleks laps nutivahendit lapsevanema hinnangul kasutab?*

	Iga kord, kui kasutab nutivahendit	Enam kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Umbes pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Vähem kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Mitte kunagi
Mängib meelelahutusmänge	42%	20%	13%	10%	15%
Vaatab filme/multifilme	18%	22%	18%	22%	18%
Mängib õppemänge	11%	5%	24%	38%	22%
Vaatab pilte	8%	9%	21%	42%	20%
Teeb pilte	8%	8%	13%	49%	22%
Kuulab muusikat	1%	18%	16%	32%	33%
Helistab (videovestluseta)	0%	5%	3%	22%	70%
Peab videovestlusi	0%	0%	4%	8%	88%
Saadab sõnumeid	0%	0%	1%	3%	96%

Lapsevanemate hinnangutel lapsed nutivahendites kõige rohkem mängisid meelelahutusmänge ja vaatasid filme/multifilme, nende omavahelisel võrdlemisel olulist statistilist erinevust ei leitud (Wilcoxon'i märgitestiga $Z=-2,529$; $p>0,05$). Lapsevanemate hinnangul mängisid lapsed meelelahutusmänge statistiliselt oluliselt rohkem kui mängiti õppemänge (Wilcoxon'i märgitestiga $Z=-4,984$; $p<0,05$). Olulised statistilised erinevused ilmnesisid samuti meelelahutusmängude ja ülejäänud tegevuste vahel (Wilcoxon'i märgitestiga; $p<0,01$). Lapsevanemate hinnangutel lapsed kõige vähem helistasid, saatsid sõnumeid ja pidasid videovestluseid. Selgus, et olulist statistilist erinevust antud tegevuste vahel ei ilmnenu (Wilcoxon'i märgitestiga $p>0,05$).

Ankeetidest ilmnnes, et kõige populaarsem rakendus vanemate hinnangul oli laste seas Youtube (33 vastajat), seejärel toodi vanemate poolt välja mäng Minecraft (7 vastajat) ning lehekülg Lastekas.ee (6 vastajat). Keelatud rakendustest toodi välja, et lastel ei lubatud mängida vägivaldseid ja/või täiskasvanute mänge (13 vastajat) ja kasutada Facebooki (6 vastajat).

Küsimusele, kui tihti laps kasutab nutivahendit lapsevanema järelevalve all, vastati, et lapsevanem jälgib alati (32%) või jälgib enam kui pooltel kordadel (31%). Kohad, kus laps lapsevanema hinnangul nutivahendit kasutas on toodud Tabelis 4.

Tabel 4. *Kus laps nutivahendit kasutab lapsevanema hinnangul?*

	Iga kord, kui kasutab nutivahendit	Enam kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Umbes pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Vähem kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Mitte kunagi
Kodus	55%	32%	9%	4%	0%
Pikal autosõidul	12%	15%	17%	30%	26%
Lapsevanema töö juures	3%	1%	3%	13%	80%
Ühistranspordis	1%	1%	3%	5%	90%
Arsti juures oodates	1%	1%	1%	8%	88%
Kohvikus, restoranis	0%	0%	0%	10%	90%
Poes	0%	0%	0%	1%	99%
Pargis	0%	0%	0%	1%	99%

Võrreldes ülejäänud kohtadega kasutasid lapsed nutivahendit lapsevanemate hinnangutel kõige rohkem kodus. Statistiline erinevus ilmnes kodu ja pika autosõidu (üle 30 minutit) vahel (Wilcoxon'i märgitestiga $Z=-6,262$; $p<0,05$). Olulised statistilised erinevused ilmnemid ka kodu ja kõigi teiste kohtade vahel (Wilcoxon'i märgitestiga $p<0,01$).

Lapsevanemad märkisid, et lapsed kõige vähem kasutasid nutivahendeid kohvikus, restoranides, poes ja pargis. Olulist statistilist erinevust kohviku/restorani ja poe vahel ei leitud (Wilcoxon'i märgitestiga $p>0,05$). Samuti ei leitud erinevust poe ja pargi vahel (Wilcoxon'i märgitestiga $p>0,05$). Põhjused, miks laps lapsevanema hinnangul nutivahendit kasutab on toodud Tabelis 5.

Tabel 5. Mis põhjusel laps nutivahendit kasutab?

	Iga kord, kui kasutab nutivahendit	Enam kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Umbes pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Vähem kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Mitte kunagi
Meelelahutuseks	37%	39%	8%	11%	5%
Ootamise lühendamiseks	5%	17%	16%	29%	32%
Preemiaks hea käitumise eest	4%	8%	9%	15%	64%
Tähelepanu tõmbamiseks	0%	0%	3%	13%	84%
Käitumisprobleemide lahendamiseks	0%	0%	0%	7%	94%

Lapsevanemate hinnangutel kasutasid lapsed nutivahendit kõige enam meelelahutuseks. Oluline erinevus ilmnes meelelahutuse ja ootamise lühendamise vahel (Wilcoxon'i märgitestiga $Z=-5,678$; $p<0,05$). Meelelahutuse ja ülejäänud teiste põhjuste vahel statistilisi erinevusi ei leitud (Wilcoxon'i märgitestiga $p>0,05$). Lapsevanemad vastasid, et tähelepanu tõmbamiseks ja käitumisprobleemide lahendamiseks antakse nutivahendit lapsele kasutada harva (kõikidel kordadel ja enam kui pooltel kordadel 0%). Olulist statistilist erinevust antud kahe tegevuse vahel ei esinenud (Wilcoxon'i märgitestiga $p>0,05$).

70% lapsevanematest vastas, et tema laps kasutas nutivahendit kella 17-20 ajal. See on aeg, mil laps on lasteaiast kodus ning seetõttu tal ligipääs nutivahendisse. 61% vastanud lapsevanematest on kehtestanud oma lastele reeglid seoses nutivahendi kasutamisega. Kõige enam kasutatakse ajapiirganud (34 vastajat).

Välja toodi veel järgmised kattuvad reeglid: nutivahendit saab kasutada siis, kui kodused tööd on tehtud (toa koristamine, oma asjade ja mänguasjade ära panemine) (8 vastajat), vägivaldsete mängude keeld (7 vastajat), laps ise rakendusi ei tõmba või näitab enne lapsevanemale, ta mida tahab tõmmata (5 vastajat). Lapsevanema suhtumine nutivahenditesse on toodud Tabelis 6.

Tabel 6. Lapsevanemate suhtumine nutivahenditesse

Väide	Vastanud, kes nõustusid	Vastanud, kes mõneti nõustusid, mõneti mitte	Vastanud, kes ei nõustunud
Oluline on jälgida, mis laps nutivahendis teeb	97%	2%	1%
Nutivahendi kasutamisele on tähtis seada ajaline piirang	88%	7%	5%
Nutivahendi kasutamine võib tekitada lapsele sõltuvust	85%	10%	5%
Lapsele on vaja õpetada, kuidas nutivahendit õigesti kasutada	78%	10%	12%
Nutivahendi kasutamine võib muuta lapse ükskõikseks ümbritseva maailma suhtes	53%	32%	15%
Nutivahendi kasutamine avardab lapse silmaringi	38%	33%	28%
Nutivahendi kasutamine aitab kaasa keeleliste oskuste arengule	35%	32%	33%
Nutivahendi kasutamine tekitab lapsele terviseprobleeme	30%	30%	40%
Nutivahendi kasutamine valmistab last kooliks paremini ette	26%	40%	34%
Eelkooliealine laps võiks omad isiklikku nutivahendit	12%	31%	57%
Nutivahendis olemine pakub lapsele rohkem huvi kui eakaaslastega mängimine	18%	14%	68%

Lapsevanemad nõustusid kõige enam selles, et oluline on jälgida, mida laps nutivahendis teeb. Oluline statistiline erinevus esines nutivahendis olemise jälgimise ja õigesti kasutamise õpetamise vahel (Wilcoxon'i märgitestiga; $Z=-4,747$; $p<0,05$). Oluline statistiline erinevus esines samuti õigesti kasutamise õpetamise ja ülejäänud väidete vahel (Wilcoxon'i märgi testiga $p<0,01$). Kõige vähem nõustusid lapsevanemad selles, et nutivahendis olemine pakub lapsele rohkem huvi, kui eakaaslastega mängimine (68%) ja laps ei peaks nutivahendit omama (57%). Nende kahe väite vahel olulist statistilist erinevust ei esinenud (Wilcoxon'i märgitestiga $p>0,05$).

4. Arutelu

Käesolevas bakalaureusetöös püstitati kolm uurimisküsimust. Esimeses uurimisküsimuses tahtis autor teada, millistes olukordades lapsevanemad endi hinnangul lastele nutivahendit kasutada annavad? Uurimuses osalenud lastevanemate hinnangutel kasutas nende laps nutivahendit keskmiselt 0,5-1 tund päevas nii tööpäevadel kui ka nädalavahetustel. Varasematest uuringust on selgunud, et lapsed kasutavad nutivahendit tund või rohkemgi (Boddum, 2013). 0,5-1 tund päevas on laste jaoks piisav aeg nutivahendi kasutamiseks, sest õhtuti pärast pikka lasteaia neil väga palju rohkem aega ei jää.

Uuringu tulemustest selgus, et Järvamaa ühe valla laste lapsevanemate hinnangul kasutasid lapsed kõige rohkem nutivahendeid kodus ja seejärel pikal autosõidul (üle 30 minuti). Chiongi ja Shuleri (2010) aasta uuringust ilmnis sarnane asjaolu, et lapsed kasutasid nutivahendit kõige enam autos ning kodus olles. Tulemustest selgus, et lapsed kasutavad nutivahendit kõige enam kella 17-20 ajal.

Põhjus, miks lapsed kasutavad lapsevanemate hinnangul nutivahendit kõige rohkem kodus, võib olla selles, et see on aeg, mil laps on lasteaia tagasi ja tal on selleks ajalised võimalused. Pikal autosõidul võidakse nutivahendit kasutada anda selleks, et laps ei tüdineks ja tal oleks sõidu ajal tegevust. Väga harva kasutavad lapsevanemate hinnangul lapsed nutivahendit restoranides ja arsti ootejärjekorras ootamisel. Kuid varasematest uuringutest on leitud, et lapsevanemad annavad lastele nutivahendit mängimiseks arsti ootejärjekorras või restoranides (Boddum, 2013; Edwards, 2013).

Teiseks uurimisküsimuseks antud töös oli, mida lapsed nutivahendites teevad lapsevanemate hinnangul ja millised on lastele kehtestatud reeglid? Autori läbi viidud uuringust selgus, et lapsevanemate hinnangul mängisid lapsed kõige rohkem meelelahutusmänge ja seejärel vaatasid filme/multifilme. Ameerikas läbi viidud uuringust on selgunud, et lapsevanemate arvates lapsed nutivahendites kõige rohkem helistavad, teevad

pilte ja kasutavad rakendusi (Chiong & Shuler, 2010). Mõlemast uuringust tuli välja sarnasus rakenduste kasutamisega (meelelahutusmängud). Meelelahutusmängude ulatus on suur ja seetõttu on lapsel palju valikuid, mida mängida. Järvamaa ühe valla lapsevanemate hinnangutel nende lapsed nutivahendis kasutavad lehekülgi Youtube ja Lastekas ning mängivad mängu Minecraft. Lapsevanemad on ära keelanud Facebooki kasutamise ja samuti ei lubata mängida vägivaldseid või täiskasvanutele mõeldud mängu. Põhjus, miks lapsevanemad ei luba Facebooki kasutada võib olla selles, et antud lehekülje kasutamine on lasteaiaaalistele lastele keelatud.

Antud uuringutest tuleb välja erinevus nutivahendiga helistamises. Kõige vähem lapsevanemate hinnangutel lapsed helistasid, saatsid sõnumeid ja pidasid videovestlusi. Järvamaa ühe valla lapsevanemate arvates lapsed ei helista nutivahendiga, ent Ameerika lapsevanemate arvates kasutavad lapsed nutivahendit helistamiseks tihti (Chiong & Shuler, 2010). Autori läbi viidud uuringust ilmnes, et enam kui pooltest lapsevanematest olid kehtestanud oma lastele reeglid seoses nutivahendi kasutamisega. Kõige rohkem toodi välja ajapiirangu reeglit. Nii Microsofti (2013) kui ka Kervini ja Vereninika (2011) uuringust ilmnes sarnane asjaolu – lapsevanemad pidasid oluliseks lastele ajalise piirangu kehtestamist.

Kolmandaks uurimisküsimuseks uurimistöös oli, milline on lapsevanemate suhtumine laste nutivahendi kasutamise osas? Uuringus osalenud lapsevanemad nõustusid väidetega, et oluline on seada nutivahendi kasutamisele ajaline piirang, nutivahendi kasutamine võib tekitada sõltuvust ning lapsele on vaja õpetada, kuidas nutivahendit õigesti kasutada. Ühtlasi selguski tulemustest, et lapsevanemad jälgivad lapse nutivahendi kasutamist ning samuti on nad kehtestanud reegleid seoses nutivahendite kasutamisega.

Varasemast uuringust (Plowman et al., 2008) on selgunud, et lapsevanemad ei pea oluliseks lastele õpetada, kuidas nutivahendeid õigesti kasutada. Lapsed õpivad lapsevanemate arvates ise nutivahendit kasutama ning seetõttu vanem märkab, et laps saab nutivahendis hakkama ning ei sekku lapse nutivahendi kasutamisse. Erinevus uuringuga võib tulla sellest, et (Plowman et al., 2008) uuring on läbi viidud mitu aastat tagasi, kuid 2016.aastaks on virtuaalmaailmas erinevaid ohte, millega lapsed võivad kokku puutuda. Lapsevanemad õpetavad lastele, kuhu tohib vajutada ja millistele lehekülgedele ei tohi minna. Antud valla lapsevanemad olid sarnaselt Singapuris läbi viidud uuringuga (Chan et al., 2015) samal meelel – lapsevanemad kardavad, et lapsel võib tekkida nutivahendist sõltuvus.

Autori poolt läbi viidud uuringus vähesed lapsevanemad nõustusid väidetega, et nutivahendis olemine võib tekitada terviseprobleeme, eelkooliealine laps võiks omada isiklikku nutitelefoni ja lapsevanemad ei kartnud lapse individuaalse arengu pärast, kui laps

on palju nutivahendis ning seetõttu ei veeda aega oma eakaaslastega. On ilmnenuv vastupidine asjaolu Singapuris läbi viidud uuringust, sealsed lapsevanemad kartsid oma lapse individuaalse arengu pärast (Chan et., 2015). Erinevuse põhjus võib olla selles, et autori poolt läbi viidud uuringus on paljud lapsevanemad kehtestanud lastele ajapiirangud, mistõttu laps ei saa veeta nutivahendis mitmeid tunde, seega neil on aega mängida mängukaaslastega.

4.1 Uurimuse piirangud

Uurimuse piiranguks võib pidada väikest valimit (88 lapsevanemat), mistõttu ei saa teha üldistust kõigi valla lasteaegade laste kohta. Samuti peab töö autor piiranguks seda, et kõik vastanud lapsevanemad olid pärit ühest vallast. Lapsevanemate hinnanguid ja arvamusi kogus töö autor kasutades kirjalikku ankeeti, ühtlasi oleks võinud anda vastajatele võimaluse kasutada paralleelselt internetipõhist ankeeti. Uurimuse piiranguks peab töö autor teoreetilise materjali vähest olemasolu lasteaiaaalist laste kohta.

4.2 Uurimuse rakendatavus

Uurimusest tuli välja, et lapsed kasutavad nutivahendit kõige vähem helistamiseks ja kõige enam mängimiseks. Lapsevanemad võiksid lastele õpetada, et nutivahend on suhtlemisvahend ja seda võiks ka rohkem selleks kasutada. Näiteks suhtlemiseks kaugel elavate sugulastega. Lapsevanematele tuleks tutvustada nutivahendi kasutamise eeliseid ja probleeme lasteaiaaalist laste seas. Läbiviidud uurimus võiks panna lapsevanemaid kriitilisemalt jälgima, mida nende laps nutivahendis teeb. Vähesed lapsevanemad nõustusid, et nutivahend võiks aidata kaasa lapse keelelisele arengule. Lapsevanemad saaksid otsida lastele arendavaid rakendusi, läbi mille saaks laps õppida näiteks tähti või sõnu. See lisaks lapse nutivahendi kasutamisele kaasa õppetegevusliku aspekti. Uurimust saaks laiendada edasi kaasates lapsi. Intervjuusid kasutades saaks uurida laste endi käest, mida nad nutivahendites teevad ja kui palju seal aega veedavad. Sellisel juhul saaks võrrelda lapsevanemate ja laste arvamusi.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli selgitada lapsevanemate hinnangute põhjal, kui palju ja milleks kasutavad ühe valla 4-7.aastased lapsed nutivahendeid, millised on neile kehtestatud reeglid ning milline on nende laste vanemate suhtumine lapse nutivahendi kasutamisele. Töö koosnes teoreetilisest ja empiirilisest osast.

Teoreetilises osas anti ülevaade põhimõistetest ja varasematest uurimusest lasteaiaaeglaste laste nutivahendite kasutamise kohta. Toodi ülevaade lapsevanemate suhtumisest nutivahenditesse. Uurimuses osalesid ühe Järvamaa valla lasteaegade lapsevanemad, kellel olid lapsed vanuses 4-7. Lapsevanemate küsitlemiseks kasutati ankeeti. Ankeedile vastas 88 lapsevanemat, kellest 74 olid emad ja 14 isad. Kõige rohkem vastati laste kohta vanuses 5 (30 last) ja 6 (33 last). 4-aastaseid oli 13 ja 7-aastaseid 12.

Bakalaureusetöös püstitati kolm uurimuseesmärki. Esiteks taheti teada, millistes olukordades lapsevanemad endi hinnangul lastele nutivahendit kasutada annavad? Teine uurimusküsimus uuris, mida lapsed nutivahendites teevad lapsevanemate hinnangul ja millised on lastele kehtestatud reeglid ning kolmas uurimusküsimus oli, milline on lapsevanemate suhtumine laste nutivahendi kasutamise osas?

Tulemustest selgus, et lapsevanemad andsid lastele nutivahendit kasutada eelkõige meelelahutuseks. Lapsevanemate hinnangutel kasutasid nende lapsed nutivahendeid kodus ja pikal autosõidul, mis kestab üle 30 minuti. Lapsevanemate hinnangutel lapsed nutivahendis mängisid meelelahutusmänge ja vaatasid filme/multifilme. Tulemusi analüüsisel selgus, et üle poolte lapsevanematest olid kehtestanud lastele reeglid seoses nutivahendi kasutamisega. Kõige levinumaks reegliks oli ajapiirangu sätestamine. Lapsevanemad pidasid oluliseks jälgida, mida laps nutivahendis teeb.

Käesolev bakalaureusetöö annab ülevaate lapsevanemate hinnangutest laste nutivahendi kasutamisele. Tulemustest ilmnes, et 4-7.aastased lapsed on nutivahendite aktiivsed kasutajad. Peaaegu pooltel uurimusest osalenud lastest on oma isiklik nutivahend. Lapsevanemad küll nõustusid väitega, et nutivahendi kasutamine võib tekitada sõltuvust, ent tuli välja asjaolu, et üle poolte lapsevanematest on lastele kehtestanud ajareegli, mis piirab sõltuvuse tekkimist ja nutivahendi liigkasutamist.

Lisaks lapsevanematele annavad uurimuse tulemused informatsiooni Järvamaa ühe valla lasteaegadele selle kohta, kui palju nende lapsed väljaspool lasteaeda nutivahendites aega veedavad. Ilmnes asjaolu, et peaaegu kõik lapsed on nutivahenditega tutvunud, seega võimaluse korral saaksid lasteaiad nutivahendeid kasutada õppetöös.

Märksõnad: nutivahendid, lapsed, lapsevanemate hinnangud, kasutamine

Summary

The usage of smart devices among 4-7 year old children according to parents estimations and their rules and opinions on using smart devices on the example of a single municipality's kindergartens.

The objective of this bachelor's thesis is to find out, on the basis of the estimation of parents, how frequently and for what purposes do children from ages 4 to 7 in a single municipality use their smart devices and what are the parents rules and opinions on their children using smart devices. The thesis consists of a theoretical part and an empirical part. The theoretical part gives an overview of the main notions and earlier studies of the usage of smart devices among kindergarten children. Parents opinions on smart devices are demonstrated.

The participants of the study were the parents in a single municipality in Järvamaa whose children are between the ages 4 and 7. A form was used to question the parents. The form was completed by 88 parents, 74 of them mothers and 14 of them fathers. The most data was collected of 6-year-olds (33 forms) and 5-year-olds (30 forms). There were 13 forms about 4-year-olds and 12 forms about 7-year-olds.

There were three objectives to this bachelor's thesis. The first thesis was to find out in which situations did parents in their own estimation let their children use a smart device? The second objective investigated the rules parents had placed on the usage of smart devices and how are the children using the devices in parents estimation. The third objective was about finding out what the parents opinions were on their children usage of smart devices.

The results showed that parents let their children use smart devices primarily on entertainment purposes. Smart devices were used by children mostly at home and on car rides longer than 30 minutes. According to parents estimations the children mostly played games and watched movies and cartoons on the devices. Analysis of the results showed that over half of the parents had established rules on the usage of smart devices. Most common rule was setting a time limit for how long they were allowed to use it. Parents also felt it was necessary to keep track what children were using the smart devices for.

This bachelor's thesis gives an overview on the parents estimations of their children using smart devices. The results stated that children between the ages of 4 and 7 are active users of smart devices. Almost half of the children whose parents participated in the study have a personal smart device. The parents agreed that using a smart device might be addictive and over half of them had placed a time limit on the usage of the smart device in order to lower the chances of overusing and developing an addiction to the device.

The results of this study provides information to the parents and kindergartens of the municipality in Järvamaa on how much time children spend on smart devices outside of the kindergarten. It became evident that almost all the children are familiar with smart devices, therefore given the chance kindergartens could use smart devices in the studying process.

Key words: smart devices, childrens, estimation of parents, usage

Tänuõnad

Töö autor tänab Järvamaa ühe valla lasteaegade juhtkonda, kes andsid loa uurimuse läbiviimiseks. Samuti tänuõnad rühmaõpetajatele, kes tegelesid ankeedide jagamisega lapsevanematele. Aitäh ankeedidele vastanud lapsevanematele, kellela ei oleks olnud võimalik uurimust läbi viia. Tänu lähedastele toetuse eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

.....

Kasutatud kirjandus

- Anguera, J., Picher, C., Bujalance, A., & Andújar, A. (2016). Ground plane booster antenna technology for smartphones and tablets. *Microwave & Optical Technology Letters*, 58(6), 289-1294.
- Aviv, A. J., Gibson, K., Mossop, E., Blaze, M., & Smith, J. M. (2010). *Smudge Attacks on Smartphone Touch Screens*. Külastatud aadressil https://www.usenix.org/legacy/event/woot10/tech/full_papers/Aviv.pdf.
- Beschorner, B., & Hutchison, A. (2013). iPads as a literacy teaching tool in early childhood. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 1(1), 16-24.
- Boddum, M. R. (2013). *Plugged in: a focused look at parents' use of smartphones among children 2-5 years of age*. Külastatud aadressil http://media.proquest.com/media/pq/classic/doc/3010191631/fmt/ai/rep/NPDF?_s=zVupWDyM6OT1EjnGSEJbdTf9YhY%3D.
- Chiong, C., & Shuler C. (2010). *Learning: Is there an app for that? Investigations of young children's usage and learning with mobile devices and apps*. Külastatud aadressil http://www-tc.pbskids.org/read/files/cooney_learning_apps.pdf.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in Education*. Routledge: London; New York.
- Cohen, M. (2012). *Young children, Apps and iPad*. Külastatud aadressil http://mcgrc.com/wp-content/uploads/2012/06/ipad-study-cover-page-report-mcg-info_new-online.pdf.
- Ebbeck, M., Yim, H. Y. B., Chan, Y., & Goh, M. (2015). Singaporean Parents' Views of Their Young Children's Access and Use of Technological Devices. *Early Childhood Education Journal*.
- Edwards, S. (2013). *By-passing the debate: beyond the „technology question“ in the early years*. Külastatud aadressil <http://tactyc.org.uk/pdfs/Reflection-Edwards.pdf>.
- Enck, W. (2011). *Defending Users against Smartphone Apps: Techniques and Future Directions*. Külastatud aadressil http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-25560-1_3#page-1.

- Holloway, D., Green, L., & Livingstone, S. (2013). *Zero to eight. Young children and their internet use*. Kõlastatud aadressil http://eprints.lse.ac.uk/52630/1/Zero_to_eight.pdf.
- Johnson, L., Adams, S., & Cummins, M. (2012). *NMC Horizon Report: 2012 K-12 Edition*. Kõlastatud aadressil <http://www.nmc.org/pdf/2012-horizon-report-K12.pdf>.
- Kukulska-Hulme, A. (2010). Learning cultures on the move: Where are we heading? *Educational Technology and Society*, 13(4), 4-14.
- Lauricella, A. R., Wartella, E., & Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 36, 11-17.
- Leoni, E. (2010). *Apple's announcement of the new iPad: How will it affect education?* Kõlastatud aadressil <http://www.edutopia.org/apple-ipad-education?page=1>.
- Merchant, G. (2015). Keep taking the tablets: iPads, story apps and early literacy. *Australian Journal Of Language & Literacy*, 38(1), 3-11.
- Microsoft (2013). *Microsoft asks how old is too young for kids to go online: survey highlights*. Kõlastatud aadressil <http://www.microsoft.com/about/corporatecitizenship/en-us/youthspark/youthsparkhub/programs/onlinesafety/resources/>.
- Neumann, M. M., & Neumann, D. L. (2013). Touch Screen Tablets and Emergent Literacy. *Early Childhood Education Journal*, 42(4), 231-239.
- Ofcom. (2013). *Children and Parents: Media Use and Attitudes Report*. Kõlastatud aadressil <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/october-2013/research07Oct2013.pdf>.
- Ofcom. (2014). *Children and Parents: Media Use and Attitudes Report*. Kõlastatud aadressil http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/media-use-attitudes-14/Childrens_2014_Report.pdf.
- Orlando, J. (2011). *How young is too young? Mobile Technologies and young children*. Kõlastatud aadressil <http://learning21c.wordpress.com/2011/08>.

- Oulasvirta, A., Rattenbury, T., Ma, L., & Raita, E. (2011). *Habits make smartphone use more pervasive*. Kõlastatud aadressil <http://link.springer.com/article/10.1007/s00779-011-0412-2> /<http://link.springer.com/article/10.1007/s00779-011-0412-2>.
- Plowman, L., & McPake, J. (2012). Seven Myths About Young Children and Technology. *Childhood Education*, 89(1), 27-33.
- Plowman, L., McPake, J., & Stephen, C. (2008). Just picking it up? Young children learning with technology at home. *Cambridge Journal of Education*, 38(3), 303-319.
- Plowman, L., Stephen, C., & McPake, J. (2010). Supporting Young Children's Learning with Technology at Home and in Preschool. *Research Papers In Education*, 25(1), 93-113.
- Rideout, V. (2011). *Zero to eight: Children's media use in America*. Kõlastatud aadressil www.commonsensemedia.org/sites/default/files/research/zerotoeightfinal2011.pdf.
- Zaranis, N., Kalogiannakis, M., & Papadakis, S. (2013). *Using Mobile Devices for Teaching Realistic Mathematics in Kindergarten Education*. Kõlastatud aadressil <http://file.scirp.org/Html/34168.html>.
- Twining, P., Evans, D., Cooc, D., Ralston, J., Selwood, I., Jones, A., Underwood, J., Scanlon, E., Kukulska-Hulme, A., Dillon, G., McAndrew, P., Sheehy, K. (2005). *Should there be a future for TabletPCs in schools?* Kõlastatud aadressil <http://oro.open.ac.uk/6666/1/twining-2005-20.pdf>.
- Kervin, L., & Verenikina, I. (2011). iPads, digital play and pre-schoolers. *He Kupu*, 2(5), 4-16.

Lisad

Lisa 1. Ankeet lapsevanematele

Türi valla lasteaedades viiakse läbi uuring seoses 4-7.aastaste laste nutivahendite (nutitelefonid ja tahvelarvutid) kasutamisega. Hea lapsevanem, leia aega vastata alljärgnevatele küsimustele. Vastates aitad kaasa teada saamaks seda, kui palju on Türi valla lapsed aktiivsed nutivahendite kasutajad. Selle kaudu saab aidata lasteaedadel enam oma tegevusi planeerida.

Antud ankeet on anonüümne, vastuseid näeb vaid uuringu koostaja ja andmeid kasutatakse ainult üldistatud kujul.

Vastates küsimustele, palun kirjutage rist vastuse ette, mis Teile kõige rohkem sobib. Juhul, kui saab valida mitu vastusevarianti, on küsimuse juurde see kommentaarina lisades. Punktiiri korral saate oma arvamust vabas vormis esitada. Kui Teil käib mitu last ühes lasteaias, siis võite täita ankeedi valikuliselt ühe lapse kohta. Täidetud ankeet tagastada rühmaõpetaja kätte.

Täna Teid vastuste eest!

Anett Strelnikov (anettstrelnikov@gmail.com)

I blokk – Mida Teie laps nutivahendis teeb, kui palju kasutab?

1. Mitu nutitelefoni on Teie majapidamises? Palun kirjutage arv:
2. Mitu tahvelarvutit on Teie majapidamises? Palun kirjutage arv:
3. Kas Teie laps omab isiklikku nutitelefoni?

... Jah

... Ei

4. Kas Teie laps omab isiklikku tahvelarvutit?

... Jah

... Ei

5. Mitmel päeval nädalas Teie laps kasutab nutivahendit (tahvelarvuti/nutitelefon)?

... Ei kasuta üldse

... Ühel

... Kahel

... Kolmel

... Neljal

... Viiel

... Kuuel

... Iga päev

Kui Teie laps ei kasuta nutivahendeid, siis liikuge palun edasi küsimuse nr 16 juurde.

6. Kui palju päeval, mil laps kasutab nutivahendit, veedab Teie laps nutivahendis (nutitelefon ja/või tahvelarvuti) aega tavalisel tööpäeval (esmaspäev-reede)?

... 0 tundi

... 0,5-1 tund

... 1-2 tundi

... 2-3 tundi

... 3-4 tundi

... 5 või rohkem tundi

7. Kui palju päeval, mil laps kasutab nutivahendit, veedab Teie laps nutivahendis aega nädalavahetusel (laupäev-pühapäev)?

... 0 tundi

... 0,5-1 tund

... 1-2 tundi

... 2-3 tundi

... 3-4 tundi

... 5 või rohkem tundi

8. Milleks Teie laps kasutab nutivahendit (tahvelarvuti ja/või nutitelefon)? Igal real on üks variant.

	Iga kord, kui kasutab nutivahendit	Enam kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Umbes pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Vähem kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Mitte kunagi
Vaatab filme/multifilme					
Kuulab muusikat					
Vaatab pilte					
Teeb pilte					
Peab videovestlusi (nt Skype's)					
Saadab sõnumeid					
Mängib meelelahutusmänge					
Mängib õppemänge					
Helistab (ilma videovestluset)					
Muu vastus					

Kui valisite „Muu vastus“, siis palun kirjutage see siia:

.....

9. Kirjutage oma lapse 3 kolm lemmikut rakendust („app“i), mida ta nutivahendis kasutab

1.

2.

3.

10. Kas on mõni rakendus, mida te ei luba lapsel kasutada?

.....

II blokk – Millistes olukordades te annate lapsele nutivahendit kasutada ja reeglid seoses sellega?

11. Kui tihti Teie laps kasutab nutivahendit täiskasvanu järelvalve all?

... Alati

... Enam kui pooltel kordadel

... Umbes pooltel kordadel

... Vähem kui pooltel kordadel

... Mitte kunagi

12. Kus Teie laps nutivahendit kasutab? Valida võib mitu vastust. Igal real on üks variant.

	Iga kord, kui kasutab nutivahendit	Enam kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Umbes pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Vähem kui pooltel kordadel, kui kasutab nutivahendit	Mitte kunagi
Kodus					
Lühikesel autosõidul (kuni 30min)					
Pikal autosõidul (üle 30 min)					
Ühistranspordis					
Kohvikutes, restoranides					
Arsti juures oodates					

Poes					
Pargis					
Lapsevanema töö juures					
Muu vastus					

Kui valisite „Muu vastus“, siis palun kirjutage see siia:

.....

13. Mis põhjusel Teie laps nutivahendit kasutab?

	Kõikidel kordadel	Enam kui pooltel kordadel	Umbes pooltel kordadel	Vähem kui pooltelt kordadel	Mitte kunagi
Ootamise lühendamiseks					
Tähelepanu tõmbamiseks					
Meelelahutuseks					
Käitumisprobleemide lahendamiseks					
Preemiaks hea käitumise eest					
Muu vastus					

Kui valisite „Muu vastus“, siis palun kirjutage see siia:

.....

14. Millisel ajal päevas Teie laps kõige rohkem nutivahendit kasutab?

... Hommikul ärkates kuni kella 9ni ... 9-11 ... 11-14 ... 14-17 ... 17-20 ... 20-00.00

15. Kas Teie peres on kehtestatud reegleid seoses lapse nutivahendi kasutamisega?

... Jah

... Ei

Kui vastasite „jah“, siis palun kirjutage, milliseid reegleid te olete kehtestanud:

.....

.....

.....

III blokk – Teie suhtumine nutivahendi kasutamisse.

16. Kuivõrd olete alljärgnevate väidetega nõus?

	Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Mõneti nõustun, mõneti mitte	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
Nutivahendi kasutamine valmistab last kooliks paremini ette					
Nutivahendis olemine pakub lapsele rohkem huvi, kui eakaaslastega mängimine					
Nutivahendi kasutamine tekitab lapsele terviseprobleeme					
Lapsele on vaja õpetada, kuidas nutivahendit kasutada					
Oluline on jälgida, mida laps nutivahendis teeb					
Nutivahendi kasutamisele on tähtis seada ajaline piirang					
Nutivahendite kasutamine võib tekitada lapsel					

sõltuvust					
Eelkooliealine laps võiks omada isiklikku nutivahendit					
Nutivahendi kasutamine aitab kaasa keeleliste oskuste arengule					
Nutivahendi kasutamine avardab lapse silmaringi					
Nutivahendi kasutamine võib muuta lapse ühiskõikseks ümbritseva maailma suhtes					

Taustaküsimused:

1. Teie sugu:

... M

... N

2. Teie vanus:

... 20-25

... 26-30

... 31-35

... 36-40

... 41-45

... 46-50

... 51-55

3. Teie lapse vanus:

... 4

... 5

... 6

... 7

4. Palun kirjutage oma pereliikmete arv:

Palun tagastada täidetud ankeet rühmaõpetaja kätte hiljemalt 26.02.2016.

Täna Teid abi eest!

Lisa 2. Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anett Strelnikov (12.01.1994)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Nutivahendite kasutamine 4-7 aastaste laste seas lapsevanemate hinnangute põhjal ning nende suhtumine ja reeglid nutivahendite kasutamises ühe valla lasteaedade näitel“

mille juhendaja on Piret Luik,

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, _____